

Muusikaõpetaja põhipraktika juhend

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ja Tallinna Ülikooli muusikaõpetaja ühisõppekava praktika juhend

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ja Tallinna Ülikooli muusikaõpetaja ühisõppekava valmistab ette laste- ja põhikooli ning gümnaasiumi muusikaõpetajaid. Erialaõpinguid toetab väljatöötatud praktikasüsteem. Muusikaõpetaja põhipraktika on õpetajakoolituse integraalne, teoreetiliste õpingute rakenduslik osa. Põhipraktikale lubatakse üliõpilased, kes on sooritanud arvestuse vastava semestri muusikaõpetuse didaktika aineses sh sooritanud edukalt klaverisaadete seminarid.

Muusikaõpetaja põhipraktika eesmärgiks on omandatud üld- ja muusikadidaktiliste ning muusikaalaste teadmiste ja oskuste rakendamine ning kinnistamine koolikeskkonnas.

1. Praktika korraldus

1.1. Muusikaõpetaja põhipraktika põhikoolis, 8 EAP

Eesmärgiks on põhikooli muusikatundide eesmärkide püstitamise, planeerimise ja realiseerimise oskuste kujundamine.

Esimesel semestril tutvub tudeng lähemalt esimese kooliastme muusikaõpetusega ning annab kokku vähemalt kaksteist (12) muusikatundi I-IV klassis, viib läbi vähemalt kolm (3) klassivälist muusikategevust (koor, ansambel), vaatleb vähemalt kaheksat (8) muusikaõpetaja ja vähemalt kaheksat (8) kaasüliõpilaste tundi ning osaleb aruteludel. Enne tundide andmist esitatakse tunnikavad juhendajale konsulteerimiseks ja kinnitamiseks hiljemalt eelmisel päeval kell 16.00, kui pole juhendaja-muusikaõpetajaga sellest erinevat kokkulepet. Praktika kokkuvõtteks annab juhendaja-muusikaõpetaja hinnangu kogu praktika vältel tehtule mitmeeristavad hindamissüsteemis (A/MA). Pedagoogiline praktika kestab vähemalt neli (4) nädalat ning tudeng viibib koolis igal nädalal vähemalt kaheksa (8) tundi.

Teisel semestril tutvub tudeng lähemalt teise ja kolmanda kooliastme muusikaõpetusega ning annab kokku kümme (10) muusikatundi IV-IX klassis, viib läbi kolm (3) klassivälist muusikategevust (eelistatult rütmimuusikaansambel), vaatleb muusikaõpetajate ja võimalusel kaasüliõpilaste tundi. Enne tundide andmist esitatakse tunnikavad juhendajale konsulteerimiseks ja kinnitamiseks hiljemalt eelmisel päeval kell 16.00, kui pole juhendaja-muusikaõpetajaga sellest erinevat kokkulepet. Praktika kokkuvõtteks annab juhendaja-

Muusikaõpetaja põhipraktika juhend

muusikaõpetaja hinnangu kogu praktika vältel tehtule mitteeristavas hindamissüsteemis (A/MA).

1.2. Muusikaõpetaja põhipraktika gümnaasiumis, 3 AP

Gümnaasiumipraktika eesmärgiks on vaatluse, praktiseerimise ja analüüsi põhjal kujundada üliõpilastes arusaam väärtuslikust muusikatunnist gümnaasiumiastmes ning pakkuda erinevaid kogemusi, mille põhjal hakkaks kujunema noore õpetaja käekiri.

Muusikaõpetaja põhipraktikal tutvutakse lähemalt gümnaasiumi muusikaõpetusega ning antakse kümme (10) muusikatundi X – XII klassis, kuulatakse vähemalt kuute (6) muusikaõpetajate ja vähemalt kuute (6) kaasüliõpilaste tundi ning võetakse osa aruteludest. Samuti osaletakse vastava vanuseastme vähemalt kolmes (3) koori/ansambliproovis. Enne tunni andmist esitatakse tunnikava juhendajale konsulteerimiseks ja kinnitamiseks hiljemalt eelmisel päeval kell 16.00, kui pole juhendaja-muusikaõpetajaga sellest erinevat kokkulepet. Praktika lõpeb ühe eksamitunniga. Pedagoogiline praktika kestab vähemalt neli (4) nädalat ning tudeng viibib koolis igal nädalal vähemalt kaheksa (8) tundi.

1.3. Üliõpilase ülesanded praktikal

- Praktikakooli töökorraldusega tutvumine;
- juhendaja-muusikaõpetaja ülesannete ja tööga tutvumine, tema tundide külastamine, vaatlustundide protokollide vormistamine, tundide analüüsimine koos juhendajaga;
- õpilaste tegevuse jälgimine muusikatunnis, nende teadmiste, oskuste taseme määratlemine;
- juhendaja-muusikaõpetaja töökavaga (tööplaaniga) tutvumine;
- individuaalse tegevuse kava koostamine ja selle esitamine hiljemalt teise praktikanädala alguseks pedagoogilise praktika koordinaatorile;
- tundide ettevalmistamine ja andmine ning analüüsimine koos juhendaja ja tundi vaadelnud kaasüliõpilastega. Üksikasjalikud ja nõuetekohaselt vormistatud tunnikavad tuleb esitada juhendajale vähemalt üks päev enne vastava tunni toimumist, kui pole juhendaja-muusikaõpetajaga sellest erinevat kokkulepet;
- kooli juhtkonna ja praktikajuhendajate nõudmiste täitmine, kooli kodukorrast kinni pidamine;
- juhendaja-muusikaõpetaja ja kaasüliõpilaste tundide vaatlemine, koori- ja ansamblitööga tutvumine praktikakoolis, aktiivselt tundide arutelul osalemine, nii enda kui ka vaadeldud tundide kirjaliku analüüsi koostamine õpimapi jaoks;

Muusikaõpetaja põhipraktika juhend

- praktika lõppedes oma töö tulemuse analüüsimine ja kokkuvõtete tegemine ning õpimapi esitamine vajalike materjalidega ette nähtud ajaks (üks nädal pärast praktika lõppu).

1.4. Praktikajuhendaja ülesanded praktikal

Praktikajuhendaja:

- toetab üliõpilast ja loob tingimused praktika õnnestumiseks;
- aitab üliõpilastel koostada individuaalse tegevuse kava kogu praktika perioodiks;
- soodustab praktikandi kontakti lastega, õpetajatega, toetab tema aktiivset osalemist õppeprotsessis;
- tutvustab oma tööd: töökava, ülesandeid, kabinetis olevaid õppevahendeid;
- korraldab vaatlustundide järel arutelu, aitab üliõpilastel analüüsida nähtut-kuuldut;
- annab üliõpilasele täpse tunni teema, tutvustab oma nõudmisi, soove;
- juhendab teda tundide ettevalmistamisel;
- aitab vajadusel üliõpilast eneseanalüüsil, koostab põhjaliku kirjaliku tagasiside praktika lõpus andes hinnangu üliõpilase tegevusele kogu praktika vältel;
- esitab praktika lõpus vastavad andmed praktika juhendamise kohta EMTA praktika koordinaatorile;
- esitab vaaltunni analüüsi (vorm Lisa 3);
- arvestab üliõpilastega töötades nende nõuetega, mis on kehtestatud EMTA muusikapedagoogika instituudi poolt esitatud praktika juhendis

2. Tunnikava koostamise juhend ja tunniplaan

2.1. Tunnikava mõiste

Tunnikava on õppeprotsessi planeerimise viimane lüli, mille aluseks on õpetaja töökava. See on täpne kirjalik materjal, mille õpetaja vormistab iga tunni ettevalmistamise käigus, et läbi viia eesmärgi saavutamisele orienteeritud õppetund. Tunnikavas kajastub kogu tunni tegevus nii õpilase kui õpetaja seisukohalt võetuna.

2.2. Tunnikava otstarve

Tunnikava koostamine on **vajalik** kõigile õpetajatele, eriti aga üliõpilastele. Selles kajastub,

- mida õpetaja õpetab,
- mida õpilane peab õppima,
- milliseid vahendeid ja meetodeid tuleb eesmärgi saavutamiseks kasutada ning
- kuidas saadakse tagasisidet.

Muusikaõpetaja põhipraktika juhend

Kõike, mida on võimalik ette näha, tuleb arvesse võtta. Planeerimise tulemusena on

- teadvustatud tunni **eesmärgid**
- valitud tunni **materjal** (loogilisse järjekorda pandud) ja
- õpetamise **meetodid** ja vahendid,
- määratletud **õpilaste tegevused**,
- planeeritud õpetamise **aeg**,
- läbi mõeldud **hindamine**, lähtudes tunni eesmärkidest.

Tunnikava võimaldab õpetaja arengut eneseanalüüsi kaudu.

2.3. Nõuded tunnikavale

- tunnikava koostatakse kindla vormi järgi (vorm Lisa 1).
- kava vormistus on selge, ülevaatlik ja kergesti haaratav, et õpetajal oleks sellest tunniandmisel abi.
- alati on vajalikud täpsed viited õppematerjali sisule õpikus, töövihikus (lehekülje-, ülesande-, harjutusenumber jne).
- kõik õpilastele esitatavad näidislaused, -ülesanded, küsimused, joonised, skeemid, iseseisvad tööd, testid, kontrolltööd hindamisjuhendiga, etteütluste tekstid jne on kirjas tunnikavas või vormistatud selle lisana.
- tunnikavu on otstarbekas vormistada üksikutele lehtedele, et neid edaspidi vastavalt soovile kergesti kokku kõita.
- hea on kasutada olulise esiletõstmiseks markerit, allakriipsutamist, lõigu (sõna) raamistamist, äärele tähiste tegemist (?, !, NB!).

2.4. Üliõpilase tunniplaan kujuneb koostöös juhendaja-muusikaõpetajaga sõltuvalt kooli üldisest tunniplaanist (vorm Lisa 2)

3. Praktika aruandlus ja üliõpilaste hindamine

Hindamise aluseks on koolipraktika juhendis esitatud nõuete täitmine. Arvesse võetakse üliõpilase õpetamisoskuse arengut, töösse suhtumist, koostöövõimet, iseseisvust, loovust, algatusvõimet, oskust oma tegevust reflekteerida, analüüsida ning mõtestada.

Praktika kestel tuleb koostada

- ❑ TUNNIKAVAD ning
- ❑ ÕPIMAPP, mis koosneb järgmistest osadest:
 - Sissejuhatus
 - Praktikakooli tutvustus
 - Vaadeldud tundide loetelu (kuupäev, kool, tunniandja)
 - 8 (6) korrektselt vormistatud õpetaja vaatlustunni protokoll
 - 8 (6) kaasüliõpilase vaatlustunni kirjeldust

Muusikaõpetaja põhipraktika juhend

- Antud tundide loetelu (kuupäev, kool, tunniandja)
- 12 (10) üliõpilase enda poolt antud tunni tunnikava ning tunnijärgset analüüsi (vorm Lisa 4)
- Vähemalt kolme klassivälise muusikategevuse kava ja hinnang
- Ühe oma salvestatud tunni vaatluse analüüs
- Pikem eneseanalüüs, milles analüüsitakse kogu praktikat
- Õpetamislugu (muusikaõpetuslik pedagoogiline probleem, olukord vm)
- Juhendaja hinnang (vorm Lisa 5)
- Kokkuvõte

Praktika algab sissejuhatusega praktikasse ja lõpeb praktikaseminariga. Praktika hindamine on esimesel ja teisel semestril ehk I ja II-III kooliastmes mitteeristav (A/MA); kolmandal semestril ehk gümnaasiumipraktika lõpeb eristavalt hinnatud eksamitunniga. Praktika lõplik hinne kujuneb praktika nõuete täitmise ning juhendajate ja erialadidaktikute hinnangute põhjal.

Mitteeristava hinnangu aluseks on juhendaja hinnang ning tähtaajaks esitatud nõuetekohane õpimapp.

Eristavas hindamises lähtutakse kutsealase, sotsiaalse ja ainealase pädevuse kirjeldusest (kriteeriumid Lisa 6)

4. Õpetamislugu

Õpetaja eneserefleksiooni vormina on kasutusel õpetamislugu (*teaching case*). Selle kirjutamise eesmärgiks on kirjeldada mõnda koolipraktika juhtumit õpetaja vaatenurgast, analüüsida toimunu põhjusi ning vaagida õpilas(t)e ja õpetaja käitumist mõjutanud asjaolusid. Tuginedes teoreetilistele teadmistele ja subjektiivsele arusaamale, määratleb autor situatsioonis sisalduva probleemi olemuse, selle tekkepõhjuse ja arengut mõjutanud/mõjutavad faktorid ning arutleb võimalike lahenduste ja edasise tegutsemisplaani üle. Arutluse tulemusena saab kirjutajast parem probleemide märkaja ja ta suudab viimaseid edaspidises koolipraktikas paindlikumalt lahendada.

Õpetamislugu kui õpetaja eneseanalüüsi meetod

- arendab õpetaja võimet määratleda pedagoogilisi probleeme,
- aitab õpetajal saada infot ja analüüsida/reflekteerida koolipraktikas ette tulevaid probleeme,
- suunab probleemidele lahendusi otsima,
- annab õpetajale teada, et tihti puudub üks ja ainuvõimalik lahendus pedagoogilisele probleemile,
- aitab õpetajal tajuda, et ta ise on probleemi lahendaja, kelle otsustest sõltub tihti õpilaste õppimine ja käekäik koolis.

Õpetamislugu kui pedagoogiline uurimismeetod

- aitab välja selgitada õpetamispraktikas enim probleeme tekitavad valdkonnad, ka teatud valdkonnas või meetodika kasutamises jms esinevad probleemid,
- näitab õpetajate arutlus- ja refleksioonivõimet,

Muusikaõpetaja põhipraktika juhend

- informeerib õpetajate teoreetiliste teadmiste tasemest ja ettekujutustest hariduse eesmärkidest,
 - pakub õppeotstarbelist lisamaterjali pedagoogika teoreetiliste kursuste läbimisel, Õpetamislugude hulgas on didaktika- ja kasvatusprobleematikat käsitlevad lood.
- ### Õpetamislugu
- põhineb selgelt määratletud pedagoogilisel probleemil,
 - on tõestisündinud koolisituatsiooni või episoodi kirjeldus,
 - sisaldab ühe või korduvalt esineva omavahel seotud problemaatilise õpetamissituatsiooni seletust, analüüsi ja lahendusi,
 - on sisse juhutatud sobiva pealkirjaga, mis avab loo põhiprobleemi,
 - sisaldab autentset dialoogi,
 - esitab loo mõistmiseks piisavalt taustinformatsiooni,
 - on kirjutatud mina-vormis,
 - on kirjutatud “lugeja-sõbralikult”, kergesti loetavalt.

Pedagoogilise praktika juhendi koostamisel on lähtunud ühtluspõhimõtetest õpetaja koolituskava praktika osas Tartu ja Tallinna Ülikooli õpetajakoolituse õppekavades.

Tuginetud on järgmistele allikatele:

Eisenschmidt, E., Kippak, R. 2002. Praktika õpetajakoolituses. TPÜ Kirjastus.

Krull, E. 2003. Metoodilisi abimaterjale õpetajakoolituse praktikaks. Tartu.

Solo, L. 2004. Abimaterjal pedagoogilises praktikas. Tartu Ülikooli Õpetajate Seminar

Läänemets, U. 2013 Didactica Minima. Tallinn: Kirjastus Juura.